

מראי מקומות - סוכה

יג:

ה. אבל קוצר יש לו ידות, דניח"ל דליסכך בהו כי היכי דלא ליבדרן הק' הערוך לנה, ל"ל טעם זה, תיפוק לי' דכיון דלא שייך טעם דאי' בבוצה, דלא ניח"ל דלמצי"י לחמרי'. ותני' ע"פ מש"כ לדייק מהמשך הגמ', דמשמע דאחרים ס"ל דרק בקשין שייך דין ידות, אבל לענין סוכי תאנים וכדו', מודה לת"ק דלית להו ידות. וביאר שם, דמה דס"ל דרק בקשין שייך דין ידות, היינו משום דאית ליה סברא דכי היכי דלא ליבדרן, דלא שייך אלא בקשין. ובזה א"ש מה שהגמ' הביאה סברא זו, דעל ידה מובנת שי' אחרים.

ו. אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה

והק' תוס', הא אי' בחולין דבית שסיככו בזרעים טיהרו משום דבטלינהו, ולמה לא אמרי' דגם לענין סכך נחשב כבטלינהו, וממילא אינו מקבל טומאה ויכול לסכך בהם. ותני' דאולי בסוכה לא בטלינהו משום דעביד לסתור לה אחר החג. עוד תני' דהתם מיירי כשעשה בהן שינוי מעשה והכא מיירי כשלא עשה בהן שינוי מעשה. עוד תני' דבעינן דלא יקבלו טומאה בשעת הסיכוך, ומשום תעשה ולא מן העשוי. ולכאוי' הביאור בתני' זה הוא, דאף דבשעת עשיי' ממש הוא מבטלם שם, אבל כיון דבתחלת הסיכוך לא הי' ראויים לסכך, אית בהו חסרון דתעשה ולא מן העשוי [ועדיין צ"ב].

ועל תני' זה הק' החלקת יואב (או"ח, כ"ז), דהא אי' לקמן (לא) הגוזל עצים וסיכך בהן אין זו לא סוכה גזולה ולא סוכה שאולה, דקננהו בשינוי מעשה ושינוי השם. ולמה, הרי הסיכוך היה ביחד עם הקנין, ולפי תוס' יש בזה חסרון של תעשה ולא העשוי. ושמעתי לתרץ בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דאם הפסול גזול הוא משום מצוה הבאה בעבירה, א"כ ודאי אין הפסול בעצם העשוי, אלא בישיבת הגברא, וא"כ אין שייך בזה הפסול של תולמה"ע. ואפי' אם הפסול הוא מדין "לכם", רצה לחדש דכיון דלהנגזל זה יהי' סוכה כשרה, שהרי הסכך שלו, א"כ אין שייך לומר שהוא פסול בחפצא של הסוכה, דהא כשר לא' ופסול לאחא, אלא ע"כ דהוא רק פסול בישיבת הגברא, וא"כ אין שייך בזה תולמה"ע, דאי"ז פסול בהעשוי. עוד תני' בהג' מהרש"ם, דבאמת בסוגיין אי"ז בבת אחת, דהביטול לא הוי אלא בשעה שנגמר כל הסיכוך ברוחב הכשר סוכה, ובשעה שמיסכך כל חלק וחלק הפחות משיעור ז' על ז' הוי הסכך פסול, משום שעדיין לא בטל.

א. ירקות שאמרו חכמים וכו'

פרש"י, בעודן לחין חייצי מדאורייתא, משום דלא מקבלי טומאה, דלאו מאכל אדם נינהו. וכ' הפני יהושע (על תוס'), דאין כוונתו לומר דלאו מאכל אדם ממש נינהו, דהא מברכין עלייהו על אכילת מרוה, וגם קרא כתי' על מצות ומרורים יאכלוהו, אלמא דאכילתן חשיבא אכילה. אע"כ מש"כ דלאו מאכל אדם נינהו, היינו שאין דרך לאוכלן בעינייהו בפנ"ע, אלא ע"י טיבול ופרפרת ודברים אחרים, וכל כה"ג לא מקרי אוכל לענין קבלת טומאה, דהא כתי' מכל האוכל אשר יאכל, דמשמע שראוי לאוכלו בפנ"ע, וע"ש עוד מש"כ על דרך זה.

ב. ואין חוצצין בפני הטומאה

הק' תוס', למה לי דאין חוצצין בפני הטומאה משום דמפרכי, תיפוק לי' דמקבלין טומאה משום דמאכל נינהו (לשיטתו דס"ל דמאכל הם). ותני' דאף אם נניח דמקבלין טומאה מדין אוכל, אולם כיון דלא הוכשרו לקבל טומאה, אין חוצצין בפני הטומאה. וכ' הקרבן נתנאל (סי' כ"ו, אות ז') דאף אם אינם מוכשרים לקבל טומאה, מ"מ כיון דבעצם ראויים הם לקבל טומאה, סגי בהכי לענין שכשרים לסכך.

ג. ופוסלין בסוכה משום אויר

כלומה, דפסולם בג' טפחים כמו אויר, ולא בד' טפחים כמו בסכך פסול. אולם כ' רעק"א דלהחמיר אמרינן דפוסלין גם משום סכך פסול. כלומה דאם יש ב' טפחים סכך פסול וב' טפחים של ירקות אלו, אף דבכה"ג אין ב' טפחים של אויר מצטרפים, ב' טפחים של ירקות אלו מצטרפים לד' טפחים של סכך פסול, כיון דסכ"ס מקבלין טומאה, הו"ל דין סכך פסול.

ד. הקוצר לסכך אין לו ידות

פרש"י, משום דלא ניח"ל בחיבורין, משום דאוכל בסכך לא מיבעי. וכ' השפת אמת, דמשמע מדברי רש"י דרק משום דקוצר לסכך סוכתו, משו"ה אין לו ידות. אולם כ' דלכאוי' מסתימת לשון הגמ' לא משמע כן, אלא אפי' אם קוצר לסכך ביתו הדין כן, ומשום שאין צריך לאחיזת יד בהאוכל, כיון שאינו לאכילה, וכ' שכן משמע מלשון הרמב"ם.